

Mitä uutta tietoa kalatalousalueilla tarvittaisiin kalakantoihin ja kalastukseen liittyvien toimien suunnitteluun? – Tutkijoiden ajatuksia tarpeista ja työnjaosta

Antti Lappalainen & Sanna Kuningas
LUKE

Lähestymistapa ja rajauksia

Tarkastelu kalatalousalueiden suunnittelun ja päätöksenteon näkökulmasta. Ei käsitellä valtakunnan tason asioita, kuten kuhan yleinen alamitta, lohen kalastuksen säätelyä eikä työn alla olevia asioita, kuten hyljekarkoittimien kehittäminen.

Tarkastellaan KHS:ien osatavoitteisiin liittyviin asioita, pääasiassa:

- Toimia, joista kalatalousalue (osakaskunta) voi päättää tai esittää ELY:n vahvistettavaksi
- Toimia, joita kalatalousalue voi pyrkiä muuten edistämään

→ Mitä uutta (tai selvästi aiempaa laadukkaampaa) tietoa näihin tilanteisiin tarvittaisiin?

Vain suoraan kalakantoihin ja kalastukseen liittyvät asiat. Sosioekonomiset kysymykset jäävät vähemmälle. Lista ei ole kattava. Aikaperspektiivinä noin seuraavat 10 vuotta. Tutkijoiden näkemyksiä. **Palautetta toivotaan!**

Esityksessä tarkasteltavat tilanteet

- Istutusten suunnittelu
- Silmäkokosäätelyn suunnittelu
- Lisääntymisaikaisten kalastusrajoitusten suunnittelu
- Merimetson kalastovaikutusten vähentäminen
- Lisääntymisalueiden kunnostukset
- Vapaa-ajankalastuksen yhtenäislupajärjestelmän kehittäminen
- Kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten kehittäminen
- Vapaa-ajankalastuksen saalistietojen laadun kohentaminen

Istutusten suunnittelu (1/2)

Eri istukastyypin (erityisesti siika) osuudet saaliissa, istutusten tuotto → mihin kannattaa panostaa?

- Tietotarve mainittu useimmissa KHS:issa
- Vastakuoriutuneiden siikojen istutusmäärät suuria – esim. itäinen Suomenlahti
- Luonnonmukaisempi menetelmä kuin luonnonravintolammikkokasvatus, joka voi nopeastikin hankaloitua korkeiden kesälämpötilojen seurauksena
- Eri siikamuotojen tuotto istutuksissa, esim. saaristosiiika vs. vaellussiiika Suomenlahdella?
- Istutusmäärien optimointi tulevaisuudessa?

- Kuha, made? Toisaalta pitäisi panostaa luonnonlisääntymiseen, vaellussiiika poikkeus jokirakentamisen seurauksena

Kuva: Lari Veneranta, Luke

Istutusten suunnittelu (2/2)

Tutkimuksen mahdollinen toteutus:

- Kesänvanhoina istutettujen osuudet saaliissa selvitettävissä saalisnäytteiden ja otoliittien avulla (siika ja myös kuha)
- Vastakuoriutuneita ja kesänvanhoja istukkaita on mahdollista joukkomerkitä. Tulosten (osuus saaliissa) saaminen kestää vuosia
- Ei jokaisella kalatalousalueella erikseen. Laajana hankkeena esim. kahdella ei merialueella. Luke ja hankerahoitus (seuraava EMKVR-kausi?)
- Istutusten lopullisen tuoton (kg/€) laskemiseksi tarvittaisiin myös **hyvät tiedot vapaa-ajankalastuksen saaliista!**

Kuva: Sanna Kuningas, Luke

Silmäkokosäätelyn suunnittelu (1/2)

Onko erityisesti **kuhan (ja siian)** kalastuksessa saaliskalojen kokoon vaikuttava säätely kalatalousalueella toimivaa?

- Kaikkea ei kannata selvittää joka alueella erikseen. Luke soveltaa ”riskilähestymistapaa” eli kuhan tilannetta seurataan erityisesti Saaristomerellä
- Helsinki-Espoon ”kokeilu” eli 55 mm:n solmuvälirajoitukset. Katsotaan, miten ajan kanssa käy? Ovatko edelläkävijöitä vai pakitetaanko? Luke seuraamaan ”kokeilua”
- Kantakohtaiset analyysit kalastuksen optimoimiseksi – liian työläitä ja kalliita. Sekakalastuskin (ahven) vie rannikolla pohjaa tulosten hyödyntämiseltä

Silmäkosäätelyn suunnittelu (2/2)

- Eri säätelyn alla olevien alueiden saalistuottoakin voitaisiin vertailla, mutta tarvittaisiin **hyvät tiedot vapaa-ajankalastuksen saaliista**
- Kujan kohdalla voisi toistaiseksi edetä "varovaisuusperiaatteella": varsinaiseen kujan kalastukseen 50 mm:n alin solmuväli, tärkeimmille lisääntymisalueille keväinen kalastusrajoitus

Kuva: Esa Lehtonen, Luke

Lisäntymisaikaisten kalastusrajoitusten suunnittelu

Tärkeimpien lisääntymisalueiden sijainti kalatalousalueella? – etenkin hauki, kuha ja myös ahven

- Ei ole tehty täysin kattavasti missään, voisiko tehdä alueellista yhteistyötä?
- Lähtökohtana olisi paikallinen tieto lisääntymisalueista (+ VELMUMallit, paitsi hauki)
- Luotettavuuden ja läpinäkyvyyden turvaamiseksi pitäisi varmistaa maastokartoituksilla
- Lisäntymisalueet pysyvän samoina vuodesta toiseen. Kartoitusta paloittain
- Osaamista ja välineistöä rajallisesti, periaatteessa rutiiniluontoista työtä
- Kalatalousalueiden yhteistilauksella konsultit/neuvontajärjestöt tekemään? Hankerahoitusta seuraavalta EMKVR-rahoituskaudelta? KKL organisoimaan?

Kuva: Sanna Kuningas, Luke

Merimetson kalastovaikutusten vähentäminen

Alueet, joiden läheisyydestä koloniat pitäisi ensisijaisesti pitää poissa?

- Ahvenen ja kuhan **tärkeimmät lisääntymisalueet** tähänkin tarkoitukseen syytä selvittää
- Merimetsot pois alueilta varsinkin, jos niille asetetaan myös keväisiä kalastusrajoituksia
- Perusteluiksi poikkeuslupahakemuksiin (muiden, jo saatavilla olevien tietojen lisäksi)
- Toki muitakin kriteereitä

Huom! Merimetson haitoista kalastukselle ja kalankasvatukselle on käynnistynyt Lukessa tutkimushanke vuonna 2022

Kuva: Mats Westerborn, Luke

Lisääntymisalueiden kunnostukset

Onko alueella kohteita, joita olisi mahdollista kohtuukustannuksin kunnostaa?

- Fladat ja kluuvit, haukitehtaille soveltuvat paikat, tierummut,...
- Motivointia tarvittaisiin. Voisiko esim. viehekorttivaroja painottaa (tulosperusteisesti) sellaisille vesialueiden omistajille, jotka tekevät kunnostustoimia?
- Panostus oli kohtalaisen vähäistä nykyisellä KHS-kierroksella; Merenkurkku edellä
- Myös LIFE IP Biodiversea —hankkeeseen (2022-2029) olisi mahdollista ottaa lisää kunnostuskohteita mukaan → tarjoa kohteita Sannalle

Kuva: Sanna Kuningas, Luke

Vapaa-ajankalastuksen yhtenäislupajärjestelmän kehittäminen (1/2)

- Omana kohtanaan kaikissa KHS:ssa – kalastuslaki edellyttää
- Onko kiinnostus kehittämiseen aitoa rannikon kalatalousalueilla?
- Osatavoitteissa tyypillisesti tavoitteena säilyttää vapaa-ajankalastuksen nykyinen volyyymi, muutamissa KHS:issä ei osatavoitteita aiheesta - vrt. kaupallinen kalastus ja kasvu
- Kiinnostus voisi lisääntyä, jos tiedettäisiin alueiden tuottavan omistajille "riittävästi" korvausta alueen lisääntyvästä käytöstä
- **Tarvittaisiin parempaa tietoa siitä, minkälaista tuottoa erilaisista yhtenäislupa-alueista eri rannikkoalueilla voisi odottaa?**

Vapaa-ajankalastuksen yhtenäislupajärjestelmän kehittäminen (2/2)

SVK:n selvitys 2019 (Yhtenäisluvut kuntoon –kyselytutkimus)

- Maksuhalukkuus noin 20-80 €
- Kiinnostus painottui hieman sisävesialueille
- Ei kuitenkaan tietoa lupien kysynnästä (määristä) → tuotto?

- Tarvittaisiin analyysi rannikolla jo olemassa olevien alueiden lupamyyntituoton perusteella. Siis tuottoarvioita eri tyyppisille alueille rannikon eri osiin (alueen houkuttelevuusominaisuudet, lähialueen väestöpohja, ...)
- Oheispalvelutarpeet ja niiden vaikutukset?
- Luontevasti SVK:n tehtävä, oppaat mukaan?

Kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten kehittäminen

Minkälaisilla toimilla kalatalousalue voisi omalta osaltaan parantaa toimintaedellytyksiä (hylje- ja merimetsoasioiden lisäksi)?

- Miten saataisiin uusia kalastajia?
- Tarvittaisiinko selkeyttä ja läpinäkyvyyttä kalavesien vuokrahinnoitteluun?
- Miten suhtaudutaan kaupallisiin "sesonkikalastajiin"?
- Särkikaloissa olisi potentiaalia?
- Toimijoiden haastattelut, yhteistyötä kalastajajärjestöjen kanssa?
- Ennakkoluulottomia ideoita: "Kalatalousalueen ulkoreunalla ja yleisvesialueella voisi olla tilaa pientroolarille, joka myisi silakkaa pääkaupunkiseudun ruokakauppoihin ja suoraan kuluttajille" (Hki-Espoon KHS)

Vapaa-ajankalastuksen saalistietojen laatu (1/2)

- Taustatiedoksi (istutusten kannattavuus ja kalastuksen säätely)
 - Oleellista perustietoa kalatalousalueen kalaresurssin käytöstä
 - Laadun parantamistarpeet esillä jokseenkin kaikissa KHS:issa
-
- Postikyselyt toimivat entistä huonommin – vastausaktiivisuus heikkoa
 - Omakala otettu käyttöön – paikkaako akuuttia tiedon vajetta?

Kuva: Luonnonvarakeskus

Vapaa-ajankalastuksen saalistietojen laatu (2/2)

“Viron malli”

- Kalastuskorttia uusittaessa on pakko ilmoittaa edellisvuoden saaliit
- Toimii kohtalaisen hyvin

Voisiko ajatella saman tapaista Suomeen?

- Suomessa kalastonhoitomaksun ostaneet pyytävät valtaosan saaliista
- Sähköisen oston yhteydessä pyydettäisiin tiedot ainakin tärkeimmästä kalastusalueesta (kalatalousalue) ja edellisvuoden saaliista?
- Saataisiin vuosittain isot aineistot
- Tämä järjestely ja OmaKala täydentäisivät toisiaan!

Yhteenvetoa ehdotuksista

Kalatalousalueet: Lisääntymisalueiden ja kunnostuskohteiden kartoittaminen (esim. EMKVR?), Kaupallisten kalastajien ongelmat?

Luke (+ kalatalousalueet): Istutusten kannattavuus (esim. EMVKR?), Hki-Espoo alueen kokemusten seuraaminen

SVK: Yhtenäislupa-alueiden potentiaaliset hyödyt omistajille

???: Vapaa-ajankalastuksen saalistietojen laadun kohennus?

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto (EMKVR) on EU:n meri- ja kalastuspolitiikan rahasto vuosiksi 2021–2027. Suomen osuus 71,8 M€. Yksi neljästä painopisteestä ”Kestävän kalastuksen edistäminen ja meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen”.

Kiitos!